

hé...

The Mouraki Boulders

De meeste Hé... reakties betreffen tot nu toe verschijnselen uit Nederland of daar in de buurt. Deze keer komt het van heel ver. Verder weg kan zelfs niet, of je moet astronaut zijn. Jan Vermande zei "hé" toen hij in Nieuw-Zeeland op het strand onwaarschijnlijk ronde stenen bollen zag liggen.

Hij stuurde ons wat materiaal waaruit het volgende relaas is samengesteld: De exacte plaats van deze bollen is: Moeraki Beach, bij Hampden, Noord Otago, Nieuw Zeeland. Hoe komen die bollen zo mooi rond en hoe zijn ze op dat strand terecht gekomen?

De Maori's hebben daar wel een plausibele verklaring voor.

De naam die de Maori's aan deze bollen gegeven hebben is "TE KAI-HINAKI". De Maori's gebruikten vroeger kalabassen (HINAKI) om voedsel (KAI) of water te transporteren. Deze KAI-HINAKI spoelden aan nadat de kano ARAI-TE-URU een paar mijl uit de kust was vergaan tijdens een reis naar het zuiden op zoek naar de waardevolle groensteen van TE WAI POUNAMU.

De versteende romp van de kano vormt nu het rif dat zich vanaf Shag point zeewaarts uitstrekt, terwijl dicht daar bij een uitstekende rots als het versteende lichaam van de aanvoerder te herkennen is. De bollen die verstrooid langs het Moeraki strand liggen vertegenwoordigen de versteende HINAKI van HAPE-KI-TAURAKE en de slavin PUKETAPE. Tot zover de Maori's.

Er is inderdaad maar weinig fantasie nodig om in de bollen reusachtige kalebassen te herkennen. Nou vinden Westerlingen zo'n verhaal wel mooi, maar er in geloven... nee, dat lukt niet. Dus is er na wetenschappelijk onderzoek een degelijke geologische verklaring voor dit verschijnsel opgesteld.

De naam die de Westerlingen aan deze bollen gegeven hebben is "Moeraki Boulders". Zo'n 60 miljoen jaar geleden was er een overmaat aan kalk aanwezig in het slib van de toenmalige oceaanbodem. Daardoor konden zich rond luk-

raak gelegen groeikernen concentraties van kalk vormen. In de loop van enkele miljoenen jaren groeiden ze maar door en door tot het enorme kalkconcreties werden. Voor de grootste bol, met een doorsnede van ruim 2 meter, heeft men een groeiduur van 4 miljoen jaar berekend. Na de groei volgde er een fase waarin scheuren ontstonden en septa gevormd werden. Zo'n 10 miljoen jaar geleden kwam de afzetting boven zeeniveau te liggen en door golfslag ontstond er een klifkust. De kleiige, en dus slappe, afzetting met de bollen erin werd niet langer ondersteund zodat er aardverschuivingen plaats vonden. Daarbij kwam de klei, met bollen en al, op het strand te liggen. De omringende klei werd door de zee weggespoeld en zo vond er een aanrijking van enorme septarieknollen op het strand plaats.

De aanwezigheid van septarieknollen is niet echt een zeldzaam verschijnsel. Ze zijn zelfs te vinden in ons eigen land bij Winterswijk en, nog steeds dicht bij huis, in de Belgische kleiputten. Maar zoals de meeste geologische verschijnselen in de lage landen zijn ze relatief bescheiden van omvang. De moeraki boulders zijn echt enorme kangers, bovendien in een fraaie encenering gelegen. Het strand is dan ook tot geologisch reservaat verklaard.

Een andere beroemde plek met zeer grote concreties is Rock City, bij Minneapolis in de V.S. Deze knollen bestaan echter uit zandsteen. In Europa komen vast ook wel ergens opvallend grote concreties voor. Zo wordt in Frankrijk een veld met grote steen blokken - niet persé concreties - aangeduid met de term "Chaos". Iets om eens op te letten?

(Foto W.J. van Rooijen)

RECTIFICATIE

In nr. 3-89 pagina 88 linker kolom, is per abuis vermeld dat de rode orthocerenkalk uit het Siluur stamt, dit moet Ordovicium zijn. Idem pagina 89 linkerkolom.